Socialstyrelsen

Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade – LSS

LSS är en rättighetslag som ska garantera personer med omfattande och varaktiga funktionshinder goda levnadsvillkor, att de får den hjälp de behöver i det dagliga livet och att de kan påverka vilket stöd och vilken service de får. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

LSS ger rätt till tio insatser för särskilt stöd och särskild service som människor kan behöva utöver det som de kan få genom annan lagstiftning. LSS är ett komplement till andra lagar och innebär inte någon inskränkning i de rättigheter som andra lagar ger. En begäran om stöd och service från en person som ingår i lagens personkrets bör i första hand prövas enligt LSS om det är en insats som regleras i lagen. Motivet till detta är att det i allmänhet får antas vara till fördel för den enskilde.

I Rixlex finns lagar och förordningar i sin helhet. Här kan du läsa hela lagtexten

- LSS - Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Vem gäller lagen för?

LSS gäller för

1. personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.
2. personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
3. personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Tio rättigheter/insatser

1 Rådgivning och annat personligt stöd

En rätt till kvalificerat expertstöd av personer som förutom sin yrkeskunskap har särskild kunskap om hur det är att leva med stora funktionshinder. Stödet kan till exempel ges av kurator, psykolog, sjukgymnast, förskolekonsulent, logoped, arbetsterapeut och dietist. Råd och stöd ska vara ett komplement till och inte en ersättning för t.ex. habilitering, rehabilitering och socialtjänst.

2 Personlig assistans

Personlig assistans ska vara ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal assistenter till den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sina grundläggande behov (hjälp med personlig hygien, måltider, att klä av- och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskap om den funktionshindrade). Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till personlig assistans för andra personliga behov. För att få personlig assistans ska insatsen ha beviljats innan en person fyller 65 år och därefter kan antalet assistanstimmar inte utökas.

Den assistansberättigade kan välja att få assistansen genom kommunen eller få ekonomiskt stöd och själv vara arbetsgivare eller anlita t.ex. ett kooperativ eller annan utförare. Kommunen är ansvarig för kostnaden för personlig assistans när de grundläggande behoven uppgår till högst 20 timmar per vecka.

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov mer än 20 timmar per vecka har rätt att få assistansersättning. Rätten till denna ersättning kan du läsa om här

- LASS - Lag (1993:389) om assistansersättning

Försäkringskassan beslutar om och betalar ut assistansersättningen, men kommunen svarar ekonomiskt för 20 timmar per vecka.

3 Ledsagarservice

Den som inte har personlig assistans kan istället ha rätt till ledsagarservice. Ledsagarservice ska vara en personlig service, anpassad efter individuella behov som ska kunna underlätta för den enskilde att delta i samhällslivet.

4 Kontaktperson

En kontaktpersonen skall vara en medmänniska som kan underlätta för den enskilde att leva ett självständigt liv genom att minska social isolering, ge hjälp till att delta i fritidsaktiviteter samt ge råd i vardagssituationer. Stödet kan ibland ges av en familj, så kallad stödfamilj.

5 Avlösarservice i hemmet

Avlösarservice ska kunna fås både som en regelbunden insats och för situationer som inte kan förutses. Den skall vara tillgänglig alla tider på dygnet.

6 Korttidsvistelse utanför det egna hemmet

Korttidsvistelse är till för att ge den enskilde möjlighet till rekreation och miljöombyte eller för att ge anhöriga tillfälle till avlösning. Korttidsvistelse kan ordnas i korttidshem, i en annan familj eller på något annat sätt t ex läger- eller kolonivistelse.

7 Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år

Skolungdom över 12 år ska kunna få tillsyn före och efter skoldagen samt under skolloven.

8 Boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdom

Barn och ungdomar som inte kan bo hos sina föräldrar kan ha rätt att bo i en annan familj eller i en bostad med särskild service. Detta ska vara ett komplement till föräldrahemmet både för barn som kan bo hos föräldrarna en del av tiden och för dem som inte alls kan bo hemma med sin familj.

9 Boende med särskild service för vuxna eller annan särskild anpassad bostad

Boendet kan utformas på olika sätt, men de vanligaste formerna är gruppbostad och servicebostad. Den enskilde kan också ha rätt att få en särskild anpassad bostad anvisad av kommunen.

10 Daglig verksamhet

Personer i yrkesverksam ålder, som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig, har rätt till daglig verksamhet om de ingår i personkrets 1 och 2 enligt LSS. Den dagliga verksamheten bör kunna innehålla såväl aktiviteter med habiliterande inriktning som mer produktionsinriktade uppgifter. Insatsen ska anpassas efter individuella behov, förutsättningar och intressen.

Omvårdnad – fritid – kultur

Insatserna avlösarservice, korttidstillsyn, korttidsvistelse, boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn, ungdom eller vuxna omfattar också omvårdnad. Omvårdnad innebär att man får det stöd och den hjälp man behöver i det dagliga livet och här ingår även att få känna trygghet och säkerhet.
I insatserna bostad med särskild service för barn, ungdom eller vuxna ingår också fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter.

Vad kostar insatserna?

De särskilda insatserna är i princip kostnadsfria för den enskilde, men några undantag finns. Den som får assistansersättning från försäkringskassan skall betala motsvarande summa till kommunen om denna svarar för assistansen. Om man bor i bostad med särskild service för vuxna får skäliga avgifter tas ut för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. För barn som bor i familjehem eller i bostad med särskild service är föräldrarna skyldiga att i skälig utsträckning bidra till barnets kläder, fritidsverksamhet m.m.

Inflytande och medbestämmande

Var och en ska ha största möjliga inflytande och medbestämmande över stödet som ges enligt LSS. Man ska få insatser bara när man själv begär det. Den som är under 15 år eller som uppenbart inte själv kan ta ställning till frågan ska få insatser när vårdnadshavare (t.o.m. 17 år), god man eller förvaltare begär detta. Kommunerna ska samverka med organisationer som företräder personer med funktionshinder.

Individuell plan

Den som får insatser enligt LSS har också rätt att begära att en individuell plan med beslutade och planerade insatser upprättas tillsammans med honom. Planen ska utgå från personens egna önskemål och kan omfatta flera insatser från en eller flera huvudmän. Kommunen har ett särskilt ansvar att samordna de insatser som tas upp i planen.

Rätt att överklaga

Den som inte är nöjd med ett beslut om insats enligt LSS kan överklaga detta i förvaltningsdomstol, i första hand i länsrätten.

Anmälningsplikt

Anmälningsplikten innebär att personal som fullgör uppgifter enligt LSS ska vaka över att de personer som får insatser enligt lagen får gott stöd och god service samt lever under trygga förhållanden. Den som uppmärksammar eller får kännedom om ett allvarligt missförhållande som rör enskild som får insats enligt LSS ska genast anmäla detta till den som är ansvarig för verksamheten. Den som är ansvarig är skyldig att utan dröjsmål

rätta till missförhållandet. Om det inte sker, finns en skyldighet för den som är ansvarig att anmäla missförhållandet till tillsynsmyndigheten.

Huvudmannaskap och tillsyn

Landstinget är som regel huvudman för insatsen rådgivning och annat personligt stöd.

Kommunen är huvudman för de övriga insatserna.

Kommun och landsting kan avtala om att flytta över huvudmannaskapet. Det förekommer t.ex. att några kommuner är huvudmän för rådgivning och annat personligt stöd.

Länsstyrelserna har tillsyn över verksamheterna enligt LSS i länet, både kommunala och enskilda, och har rätt att inspektera dessa. Länsstyrelserna ska informera och ge råd till enskilda och till kommunerna. De ska främja samverkan i planering mellan kommuner, landsting och andra samhällsorgan.

Socialstyrelsen har den centrala tillsynen över lagens tillämpning. Socialstyrelsen ska följa, stödja och utvärdera verksamheten, ta initiativ till förändringar och vara kunskapsförmedlare. Socialstyrelsen kan ge ut föreskrifter och allmänna råd angående LSS.

För ytterligare information om LSS kontakta:

Din kommun, länsstyrelsen eller Socialstyrelsen, Handikappenheten.